

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

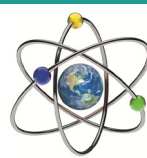
№4(3)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 454 sahifa,
16-aprel, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woosyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (PhD)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oğlu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Raqamli savodxonlikni rivojlantirishda sun'iy intellekt vositalarining pedagogik va metodologik imkoniyatlari.....	10
<i>Shermanova Feruza Djumaboyevna</i>	
Umumiy o'rta ta'lim maktablarining o'quv ishlari bo'yicha direktor o'rinbosarlarining boshqaruv madaniyati	15
<i>Xurramov Anvar Vafqulovich</i>	
5–7 yoshli bolalar jismoniy rivojlanishida futbol o'yin elementlarining pedagogik ahamiyati	19
<i>Olim Ziyoyev Toshpulatovich</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning ijtimoiy kompetensiyalarini shakllantirish usullari.....	23
<i>Ashirov Abdirashid Ravshanovich, G'ulomova Durdona Shovkat qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda jismoniy sifatlarni rivojlantirish metodikasi	26
<i>Ashirov Abdirashid Ravshanovich, Olimjonova Humora</i>	
Algebra va funksiya: SAT matematikasining asosi	30
<i>Abdullayev G'ayratjon Mutalipovich</i>	
Psixologik savodxonlikning psixologik xizmat samaradorligini ta'minlashdagi nazariy va amaliy asoslari	34
<i>Fayzullayev Mirzaodil Mirzamurodovich</i>	
Zamonaviy ta'lim jarayonida talabalarda pedagogik odobni rivojlantirish muammosi	40
<i>Fayzullayeva Feruza Aktamjon qizi</i>	
Yosh oilalarning mustahkamligiga zamonaviy axborot vositalaridan foydalanishning ta'siri	44
<i>Kushakova Nargiza Islambaevna</i>	
Strategic Educational Management: Methods for Improving Teaching and Learning Outcomes	47
<i>Majitova Munisa Oybek qizi</i>	
Talabalarda ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirishning pedagogik imkoniyatlari	51
<i>Normurodova Qunduz Tursun qizi</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida masofaviy ta'lim texnologiyalaridan foydalanish mexanizmlarini takomillashtirish	54
<i>Nurmaxmatov Lutfulla Abduxomid o'g'li</i>	
Savod o'rgatish davrida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish metodikasi	58
<i>Po'latova Sitara Olimjonovna</i>	
Yosh sportchilarni tarbiyalash va huquqiy himoya qilishning pedagogik mexanizmlari	62
<i>Rahmonov Amirshoh Abdumuxtorovich</i>	
Bo'lajak kimyo o'qituvchisining metodik tayyorgarligini takomillashtirish.....	66
<i>Shomurotova Sh. X.</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida lingvistik kompetensiyani rivojlantirishning metodika asoslari	70
<i>Shukurova Zarina Mirobid qizi, Mambetova Lobar Mirzavali qizi</i>	
Raqamli savodxonlikni rivojlantirishda sun'iy intellekt vositalarining pedagogik va metodologik imkoniyatlari.....	73
<i>Shermanova Feruza Djumaboyevna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning ijtimoiy-emotsional kompetentligini rivojlantirishda art-pedagogik texnologiyalar .	77
<i>Suvanova Kamola Raimqul qizi</i>	
O'quvchilarning mustaqil fikrlash samaradorligini oshirishda muammoli ta'lim texnologiyasining o'рни.....	81
<i>Zikriyoyeva Feruza Sadullo qizi</i>	
Обучение основам ультразвуковой диагностики с использованием метода “Каждый учит каждого” ...	85
<i>Набиев Абдулло Абдувохидович</i>	
To'lepbbergen Qayipbergenov asarlarida komil insonni tarbiyalash masalalari	88
<i>Xabibnazarova Saiyra Baxitbayevna</i>	

Alisher Navoiyning "Hayrat ul-abror" asari orqali boshlang'ich sinf o'quvchilarida ma'naviy fazilatlarini shakllantirish	91
Karamatova Dilfuza Sadinovna, Mahmudova Niginabonu Mizrof qizi	
Ekologik muammoli vaziyatlar orqali kimyo fanida kreativ tafakkurni rivojlantirish metodikasi	96
Ibodullayeva M. I., Dinnazarova F. S.	
Zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari asosida masofaviy ta'limni tashkil etish metodikasi	101
Saydullayev Zafar Erkinovich	
Talabalarni milliy hunarmandchilik vositasida samogen tarbiyalashda tarixiylik tamoyili	104
Allanov Shuxrat Qilichovich	
"Harry Potter" asarining o'zbekcha tarjimasida stilistik vositalarni qayta yaratish masalalari	108
Fayziyev Baxodir Baxshilloevich	
Maktabgacha ta'limda bolalar nutqini o'stirishning integratsiyalashgan texnologiyalaridan foydalanish	112
Imamova Nilufar Zabiylulla qizi, Nurmatova Gulchexra Baxadirovna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida lingvistik kompetensiyani rivojlantirishning metodik asoslari	116
Shukurova Zarina Mirobid qizi, Mambetova Lobar Mirzavali qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarni milliy qadriyatlar asosida tarbiyalash	119
Eshonqulova Ma'suda Habibovna	
Yosh oilalarda nikoh barqarorligini ta'minlovchi psixologik omillar	123
Islomova Ozoda Isomiddin qizi	
Aqliy rivojlanishida orqada qolgan bolalarni inklyuziv ta'limda o'qitish metodologiyasi	127
Abdullayeva Maftuna	
Maktabgacha ta'lim tashkilotida xavfsiz psixologik muhit yaratishning pedagogik ahamiyati	131
Turayeva Gulchexra Urayimovna, Ziyaeva Umida Xolmat qizi	
STEAM asosida kollaborativ ta'lim muhitida metakompetensiyalarni rivojlantirish	135
Axmadova Malika	
Yosh sportchilarni sportga yo'naltirish va sportchilarni tanlash muammolari (futbol sport turi misolida)	139
Xotamov Jaloliddin Xusniddin o'g'li	
Biologiyada amaliy tajribalar o'tkazishning zamonaviy virtual yechimlari	143
Mirzayeva Nodira Abduraximovna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida ekologik madaniyatni shakllantirishning ahamiyati	146
D. P. Xodiyeva, M. Sh. To'rayeva	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida kreativlikni shakllantirish metodikasi (texnologiya darslari misolida)	150
Abrorxonova Kamolaxon Abrorxon qizi, Jurayeva Ozoda Ortiq qizi	
Boshlang'ich sinflarda matematika fanini o'rgatishda raqamli texnologiyalardan samarali foydalanish	154
G'. Yu. Eshmirzayev	
O'quvchilarning ilmiy tafakkurini rivojlantirishda kimyo ta'limining o'rni va o'ziga xos jihatlari	157
Kamolova Nargiza Ibragimovna	
Bilingvizm (ikki tillilik) sharoitida o'quvchilarning nutq madaniyatini rivojlantirishning pedagogik asoslari	161
Mapruza Embergenova	
Zamonaviy jamiyatda gender sotsializatsiyasi va psixologik jins xususiyatlari: maskulinlik, femininlik va androginlikning empirik tahlili	167
Nasrullayeva Asolat Abdumalik qizi	
Bo'lajak muhandislarda chiziqli tenglamalar sistemalari va ularning amaliy tatbiqlarini o'qitish haqida	171
Qushmurotov Umurbek Ibadillayevich	
Bo'lajak tibbiyot xodimlarining xorijiy til kompetensiyasini rivojlantirish bo'yicha tajriba-sinov ishlari natijalari	177
Raximova Nigora Atakulovna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ko'p ma'noli so'zlar ustida ishlash orqali nutqiy qobiliyatini rivojlantirish ..	180
Xo'jayeva Durdonaxon Maqsud qizi, Rustamova Zulfiya Xolmirzayevna	
Pul qadriyatining o'smirlik davrida shakllanishiga ta'sir etuvchi milliy, ijtimoiy va psixologik omillar: iqtisodiy ijtimoiylashuvning psixodinamik yondashuvda tahlili	184
Xolmuratova Mahbuba Maxmudovna	

O'smirlarda koping xulq-atvor shakllanishida ota-ona va farzand o'rtasidagi munosabatlarning psixologik xususiyatlari	189
Yarmatova Sanobar Jo'rayevna	
Raqamli ta'lim muhitida talabalarining matematik kompetensiyalarini rivojlantirishda interfaol metodlar	193
Norquvatova Diyora Davron qizi	
Teatr texnologiyalarini maktabgacha ta'limga integratsiya qilishning pedagogik shartlari	197
Abdullayeva Aziza Abdurazzoq qizi, Salimova Dilmira Farxodovna	
Системно-функциональное моделирование и эмпирический анализ нравственно-волевой детерминации в профессиональной деятельности военнослужащих	201
Зохилов Нодирбек Улугбекович	
Kimyo fanini o'qitishda muommali ta'lim metodining o'рни va amaliy ahamiyati	205
Kultayev Kuzibay Kazakbayevich	
Rolli o'yinlar asosida maktabgacha yoshdagi bolalarni erta kasbga yo'naltirishning pedagogik shart-sharoitlari	209
Niginabonu Fayzullayeva	
Boshlang'ich sinflarda PIRLS va TIMSS talablariga mos ta'lim texnologiyalarini qo'llashning didaktik asoslari	214
Qurbonova Maxtuma Fazliddinovna, Mamedova Maxfuza Erkinovna, Omonova Gulandom Davlatovna	
Raqamli texnologiyalar vositasida virtual laboratoriyalarni o'qitish	219
Tilovova Turdixol Baratovna	
Hosila va uning tadbirlarini o'rgatishda zamonaviy yondashuvlar	222
Absamatov Zuxriddin Axmad o'g'li	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining diskursiv kompetensiyasini shakllantirish texnologiyalarini amaliyotda qo'llash usullari	228
Dauletnazarova Ainura Kayirbaevna	
O'quvchilar o'rtasida bullingni oldini olish va pedagogik-psixologik omillarni bartaraf etish yo'llari	233
U. A. Alibayeva	
Yosh avlodning milliy tarbiyasini shakllantirishda xalq pedagogikasining pedagogik-psixologik mexanizmlari	236
O. K. Kadambayeva	
Bo'lajak logopedlar rinolaliyani og'ir nutq nuqsoni sifatida o'rganishda qo'llaniladigan topshiriqlarning ahamiyati	240
Achilova Sevara Djasirkulovna	
Tarjima mashqlari orqali nemis tili (DaF) darsida kommunikativ kompetensiyani shakllantirish	243
Musayeva Guzai Ne'matillayevna	
O'tkir Rahmat she'rlari lingvopoetikasi	247
Xoldarova Gulchehra Tajibayevna	
Проблемы и тенденции развития грамматики русского языка	250
Юлдашев Баходир Бекмуратович	
O'smir taekvondochilarning qo'l-oyoq kuchining an'anaviy mashg'ulotlar davomida o'sish sur'ati	253
A. X. Norov	
Инновационные педагогические технологии в преподавании русского языка и проблемы повышения качества подготовки кадров	259
Адилова Солияхон	
Raqamli ta'lim muhitida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining qobiliyatlari va imkoniyatlarini rivojlantirish	263
Muminjonova Muhayyo G'ulomovna	
Nutqning ijtimoiy-psixologik va lingvistik xususiyatlari	268
Sh. I. Nurmatova, G. B. Xujamova	
Boshlang'ich sinflarda kreativ ta'lim muhitini shakllantirish va o'quv materiallarining ahamiyati	271
Abdullayeva Uljalg'as Tulegen qizi	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida shaxsiy pedagogik kompetensiyani aniqlash metodologiyasi	274
D. O'. Yo'ldosheva, J. A. Jovlijev	

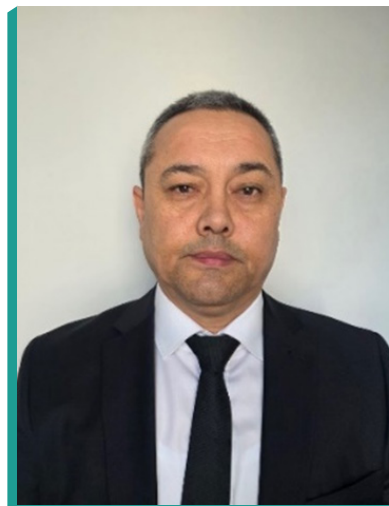

Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarga badiiy adabiyot vositasida ijtimoiy xulq madaniyati bilan tanishtirishning ahamiyati.....	278
Daminova Shoxista Farxodovna	
Using the Method of Mnemonics in Teaching English Idioms: Enhancing Retention and Comprehension in EFL Learners	281
Dusmamadova Gulsum Shukhratovna	
Sun'iy intellekt asosida shaxsiylashtirilgan matematika ta'limining o'quvchilar natijalariga ta'siri	284
Jurayeva Gulshanoy Turdiyevna	
Talabalarda sanogen tafakkurni rivojlantirishda axborot oqimlarining ijobiy ta'sirlari.....	288
Karimova Umida Alijon qizi	
Viruslar replikasiyasining molekulyar asoslari va uni o'qitishda "Case-study" metodining samaradorligi.....	293
O'. E. Xo'janazarov, B. B. Ishmo'minov, M. Fayzieva, M. Xayitmuratova	
Psixodiagnostik metodikalar asosida talabalarning xarakter aksentuatsiyasining gender farqlarini o'rganish	298
Sh. Allanazarova, R. Janabaeva	
"Muhofazaga olingan hududlar" modulidan talabalarning bilimni nazorat qilishga mo'ljallangan nostandart testlardan foydalanish metodikasi	301
Saidmuratov Shoxid Xusanovich, Ishmo'minov Bobur Botir o'g'li, Abduvohidova Madina Ilhomjon qizi, Matkomilova Feruza Xasan qizi	
Ergonomik yondashuv asosida registrator ofisi ish jarayonlarini modellashtirish va takomillashtirish	307
To'xtamurodov Azizbek Azimjon o'g'li	
Sport turlarini tasniflash va sport mashg'ulotlarini kompleks monitoring qilishning ilmiy-metodologik asoslari	311
Ilhomjon Axmedovich Tursunaliyev	
Понятие академической грамотности в современной педагогике и лингводидактике	315
Худжамова Хуснора Диёр кизи	
Innovatsion ta'lim texnologiyalari vositasida maktabgacha yoshdagi bolalarning intellektual qobiliyatini shakllantirish ijtimoiy muammo sifatida.....	318
Altibayeva Gulbaxor Majitovna	
Ethnolinguistic Aspects of Ecological Ethics: Conceptualizing "Nature" in English and Uzbek Phraseological Systems	325
Zubaydullayeva Zarina	
Matematik mantiq asosida oliy ta'lim talabalari uchun mantiqiy tafakkurni rivojlantirishning bosqichli-integrativ metodikasini takomillashtirish	329
Zaxiriddinova Shahlo Zahiriddin qizi	
Parataekvondochilar-ning musobaqa oldi tayyorgarligi: ilmiy-asoslangan yondashuv va samaradorlik tahlili	334
Abdulfattoyev Abrorjon Abduraxmon o'g'li	
Developing Functional Literacy Through Combined Interactive Strategies in Secondary School.....	337
Matkarimova Nurjamal Sultamurat qizi	
Bolaning ijtimoiylashuvida ertaklarning tutgan o'rni va ahamiyati.....	343
Ergasheva Mastura Isaqul qizi	
Umumiy o'rta ta'lim tizimida ekologik tarbiyani amalga oshirishning pedagogik shart-sharoitlari.....	347
Abdimovminova Muhayyo Samadullayevna	
Raqamli ta'lim muhitida bo'lajak o'qituvchilarni kasbiy pedagogik faoliyatga tayyorlash.....	352
Anorjonova Komila Xayyom qizi	
Dual ta'lim tizimida Germaniya tajribasi.....	356
Davlatov Keldiyor Davlatovich	
Talabalarning mustaqil ta'limni nazariy asoslari, tasniflari va o'qitish metodlari.....	359
Jumayev Ruzokul Xoliqulovich	
Oliy ta'lim muassasalarida zamonaviy pedagogik boshqaruv tizimi.....	364
Jurayeva Shalola Dehqonboyevna	

O'zbekiston sharoitida gospital pedagogikaning rivojida o'zbek va rus tillarining o'rni va ahamiyati	369
<i>Munira Khodjakhanova</i>	
Zamonaviy ilg'or xorijiy tajribalar asosida hasharotlar mavzusini o'qitishda kreativ usullarni qo'llashning immersiv imkoniyatlari	372
<i>Raxmatova Salima Togaymuradovna</i>	
O'zbekiston janubiy hududlarida brokkoli yetishtirishda agroteknik tadbirlarni optimallashtirish metodikasi.	377
<i>Salomov Boxodir Salomovich</i>	
O'quvchi yoshlarda iqtisodiy bilim va ko'nikmalarini rivojlantirishning pedagogik imkoniyatlari	382
<i>Shoimova Gulxayo Sherzod qizi</i>	
Matematika va musiqa uyg'unligi orqali o'quvchilarning ijodiy fikrlashini rivojlantirish.....	387
<i>Umarova Munijatxon Xolmuxamedovna</i>	
Chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlik fani o'qituvchilarini tayyorlashning nazariyasi va metodikasi... ..	391
<i>Uzoqov Akram Avazovich</i>	
Noqonuniy xatti-harakatlarning kelib chiqishiga ta'sir etuvchi ijtimoiy-pisixologik va pedagogik omillar.....	394
<i>Xoliqov Allamurod Abdijabbor o'g'li</i>	
Training Future Speech Therapists to Address Sensory Discrimination Disorders in Preschool Children	399
<i>Xudayarova Dilnoza Mirvali kizi</i>	
6-sinf adabiyot fanidan Abay va Avaz O'tar ijodini o'rganish darslarida o'quvchilarning adabiy-nutqiy kompetensiyalarini rivojlantirish	402
<i>Yuldasheva Noila Ravshan qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning o'quv-bilish faoliyatini loyihalash kompetentligini rivojlantirish muammosi: nazariy tahlil va yondashuvlar	406
<i>Ziyodova Zarina Qodir qizi</i>	
Ingliz tilini bilish darajasi va kasbiy kompetensiya o'rtasidagi bog'liqlik.....	411
<i>Xamdamaova Shaxnoza Yusupaliyevna</i>	
Algorithmic Accountability and Digital Sovereignty: Implementation Pathways for AI Legal Frameworks in Developing Nations.....	414
<i>Rahimova Nargiza Khamidullaevna, Ahmadjonov Shohruhbek Rustamjon o'g'li</i>	
Ta'lim – barqaror kelajakni shakllantirishning asosiy drayveri	420
<i>A. X. Aripova</i>	
Nutqning jo'yalilik kommunikativ sifati va ahamiyati yuzasidan ayrim qaydlar	425
<i>Xaydarova Muborak</i>	
Raqamli boshqaruv muhitida maktab ta'limini tashkil etish	429
<i>Abdullayev Sherzodbek</i>	
Insonning psixologik holatini ifodalovchi frazeologik birliklarning ingliz va o'zbek tillaridagi lingvistik xususiyatlari.....	434
<i>Abdusattorova Dinara Abduvahob qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ta'limda loyihaviy tadqiqotchilik ko'nikmalarini shakllantirish	437
<i>Azimov Yunus Yusupovich, Ruziyeva Zulayxo Samatovna</i>	
Ilk o'spirinlik davrida kreativlik pedagogik muammo sifatida	440
<i>B. X. Xushboqov</i>	
Badiiy asarlarda o'smirlar nutqining psixolingvistik xususiyatlari.....	442
<i>Murodova Mexrinov Yaxyojon qizi</i>	
Pedagogik yo'nalishdagi oliy ta'lim muassasalari talabalarida akademik madaniyatni shakllantirishning mazmuni	445
<i>Nuriddinov Qandil Jaloliddinovich</i>	
Odami anatomiyasi va fiziologiyasi kursini o'qitishda raqamli ta'lim platformalari talabalar kognitiv faolligini oshirishdagi determinant	449
<i>Uchqurova Zarina Shavkatovna</i>	

RAQAMLI BOSHQARUV MUHITIDA MAKTAB TA'LIMINI TASHKIL ETISH

Abdullayev Sherzodbek

Andijon viloyati Izboskan tumani 12-umumiy o'rta ta'lim maktabi direktori

Annotatsiya: Ushbu maqolada raqamli boshqaruv muhitida maktab ta'limini tashkil etishning mazmuni, ahamiyati hamda samaradorligini oshirish yo'llari yoritilgan. Shuningdek, raqamli texnologiyalar asosida ta'lim jarayonini boshqarish, monitoring qilish va takomillashtirish masalalari tahlil etilgan.

Kalit so'zlar: raqamli boshqaruv, maktab ta'limi, ta'lim jarayoni, boshqaruv samaradorligi, raqamli texnologiyalar, monitoring, ta'lim sifati.

Abstract: This article explores the essence, significance, and ways to enhance the effectiveness of organizing school education within a digital management environment. It also examines the management, monitoring, and improvement of the educational process through the use of digital technologies.

Key words: digital management, school education, educational process, management efficiency, digital technologies, monitoring, quality of education.

Аннотация: В данной статье раскрываются сущность, значение и пути повышения эффективности организации школьного образования в условиях цифровой управленческой среды. Также анализируются вопросы управления, мониторинга и совершенствования образовательного процесса на основе цифровых технологий.

Ключевые слова: цифровое управление, школьное образование, образовательный процесс, эффективность управления, цифровые технологии, мониторинг, качество образования.

KIRISH

Bugungi kunda ta'lim tizimini modernizatsiya qilishda raqamli boshqaruv alohida strategik yo'nalishga aylanmoqda. Raqamli transformatsiya faqat darsni kompyuterlashtirish emas, balki ta'lim jarayonini rejalashtirish, monitoring qilish, natijalarni tahlil etish, resurslarni taqsimlash va boshqaruv qarorlarini dalillarga asoslashni anglatadi. UNESCOning texnologiya va ta'limga bag'ishlangan 2023-yilgi Global Education Monitoring hisobotida texnologiya ta'limdagi barcha muammolarning avtomatik yechimi emasligi, u maqsad emas, balki maqsadga xizmat qiluvchi vosita ekani alohida ta'kidlangan. Shu sababli raqamli boshqaruvni joriy etish jarayonida "qaysi texnologiya?" savolidan ko'ra "qanday pedagogik va boshqaruv maqsadga xizmat qiladi?" degan savol muhimroqdir. ^[3,5]

Jahon bankining EMIS bo'yicha materiallarida ta'limni boshqarish axborot tizimi oddiy ma'lumotlar bazasi emasligi, balki ma'lumotlarni yig'ish, qayta ishlash, tahlil qilish va qaror qabul qilish jarayonlarini birlashtiruvchi institutsional tizim ekani ko'rsatilgan. Bunday yondashuv maktab miqyosida o'quvchilar davomatini, o'zlashtirish ko'rsatkichlarini, o'qituvchi yuklamasini, baholash natijalarini va resurslardan foydalanishni uzviy boshqarish imkonini beradi. Demak, raqamli boshqaruv muhiti ta'lim jarayonining yordamchi qismi emas, balki uning sifatini belgilovchi boshqaruv platformasiga aylanmoqda. ^[9,2]

O'zbekistonda ham ta'lim va davlat boshqaruvini raqamlashtirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida belgilangan. "Raqamli O'zbekiston - 2030" strategiyasi raqamli infratuzilma, elektron hukumat, raqamli ta'lim va boshqaruv tizimlarini rivojlantirishni ustuvor vazifa sifatida belgilaydi. Shu jihatdan umumta'lim maktablarida raqamli boshqaruv muhitida ta'limni tashkil etish masalasi nafaqat pedagogik, balki ijtimoiy-iqtisodiy va institutsional ahamiyatga ega ilmiy muammo hisoblanadi. ^[13,3]

TADQIQOTNING MAQSADI VA VAZIFALARI

Maqolaning maqsadi - raqamli boshqaruv muhitida maktab ta'limini tashkil etishning mazmuni, tamoyillari, afzalliklari, muammolari va takomillashtirish yo'llarini ilmiy-nazariy hamda amaliy jihatdan tahlil qilishdir. Mazkur maqsadga erishish uchun quyidagi vazifalar belgilandi:

- raqamli boshqaruv tushunchasining mohiyatini ochib berish;
- maktab ta'limida raqamli boshqaruvning tarkibiy qismlarini tavsiflash;
- xalqaro tajribalarni tahlil qilish;
- O'zbekiston sharoitida joriy etish imkoniyatlari va mavjud to'siqlarni aniqlash;
- metodik tavsiyalar ishlab chiqish.

Ushbu vazifalar xalqaro tashkilotlar hisobotlari va me'yoriy hujjatlarda ko'rsatilgan yondashuvlarga tayanadi.^[6.]

TADQIQOT METODLARI

Maqolada tahliliy-sintetik yondashuv, qiyosiy tahlil, tizimli yondashuv va hujjatlarni o'rganish metodlaridan foydalanildi. UNESCO, OECD va Jahon banki materiallari, shuningdek, O'zbekiston Respublikasining raqamlashtirishga oid strategik hujjatlari nazariy va amaliy asos sifatida xizmat qildi. Bunday ko'p manbali tahlil raqamli boshqaruv muhitini faqat texnik masala sifatida emas, balki boshqaruv, pedagogika va institutsional madaniyatning integratsiyalashgan tizimi sifatida ko'rish imkonini beradi.^[4,2]

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI.

O'zbek olimlarining mavzuga yaqin ilmiy maqolalari tahlili shuni ko'rsatadiki, raqamli boshqaruv muhiti maktab faoliyatini samarali tashkil etishda muhim omil hisoblanadi.

Xususan, O.P. Toshpulatov raqamli vositalarning ta'lim samaradorligini oshirishdagi o'rnini yoritadi.

K.N. Yangibayev esa raqamli transformatsiya sharoitida rahbarning strategik va innovatsion boshqaruv kompetensiyalari muhimligini asoslaydi. Mavzuga oid boshqa maqolalarda ham raqamli indikatorlar, CRM tizimlari, 3D platformalar va zamonaviy pedagogik texnologiyalar maktab boshqaruvi hamda o'quv jarayonini yangi bosqichga olib chiqishi ta'kidlanadi. Demak, raqamli boshqaruv muhiti maktabda boshqaruv, monitoring, aloqa va ta'lim sifatini yaxshilashga xizmat qiluvchi yaxlit tizim sifatida qaralishi lozim.

Raqamli boshqaruv muhitida maktab ta'limini tashkil etish masalasi so'nggi yillarda o'zbek olimlari tadqiqotlarida tobora ko'proq yoritilmoqda. Mavzuga oid ilmiy ishlarda asosan raqamli vositalardan foydalanish, ta'lim sifatini boshqarish, rahbarning menejerlik kompetensiyasi, ta'lim jarayonini monitoring qilish hamda o'quvchi, o'qituvchi va ota-ona o'rtasidagi aloqalarni raqamli tizimlar asosida takomillashtirish masalalari tahlil qilingan. Bu tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, raqamlashtirish ta'lim muassasasida faqat texnik yangilik emas, balki boshqaruv mazmunini yangilovchi omil sifatida qaralmoqda.^[1,5]

O.P. Toshpulatovning "Raqamli vositalarni maktab ta'lim tizimiga qo'llash istiqbollari" mavzusidagi maqolasida raqamli vositalarning maktab ta'limi samaradorligiga ta'siri yoritiladi. Muallif raqamli texnologiyalar o'quv jarayonini yanada interaktiv tashkil etish, o'quvchilarning faolligini oshirish va axborot savodxonligini rivojlantirishda muhim rol o'ynashini ko'rsatadi. Ushbu yondashuvdan kelib chiqib aytish mumkinki, raqamli boshqaruv muhiti maktabda faqat nazorat yoki hisobot vositasi emas, balki ta'lim jarayonini tizimli, zamonaviy va qulay shaklda tashkil etish imkonini beruvchi pedagogik-boshqaruv mexanizmidir.^[1,3]

TADQIQOT METODOLOGIYASI.

Mazkur tadqiqotda raqamli boshqaruv muhitida maktab ta'limini tashkil etish jarayonini o'rganish uchun kompleks yondashuv qo'llanildi.

Tadqiqot quyidagi metodlarga asoslanadi:

1. **Nazariy metodlar** - ilmiy adabiyotlar, normativ-huquqiy hujjatlar va ilg'or tajribalarni tahlil qilish orqali muammoning nazariy asoslari yoritildi.
2. **Empirik metodlar** - so'rovnoma, kuzatish va suhbat orqali maktablarda raqamli boshqaruv tizimining amaliy holati o'rganildi.
3. **Taqqoslash metodi** - an'anaviy va raqamli boshqaruv tizimlari samaradorligi solishtirildi.

4. **Eksperimental metod** - ayrim maktablarda raqamli boshqaruv elementlarini joriy etish orqali natijalar sinovdan o'tkazildi.

5. **Statistik tahlil** - olingan ma'lumotlar qayta ishlanib, umumlashtirildi va xulosalar chiqarildi.

Shaxsiylashtirilgan yondashuv imkoniyatlarining kengayishi

Agar maktab o'quvchilar haqidagi ma'lumotlarni tizimli tahlil qilsa, qaysi o'quvchi qaysi fan yoki kompetensiyada orqada qolayotganini erta aniqlash mumkin bo'ladi. Bu esa individual konsultatsiya, qo'shimcha mashg'ulot, ota-ona bilan hamkorlik va maqsadli pedagogik yordam mexanizmlarini kuchaytiradi. UNESCO hamda OECD materiallarida raqamli vositalar aynan o'quvchilar ehtiyojlarini aniqlash va maqsadli aralashuvni tashkil etishda foydali bo'lishi qayd etiladi, biroq bu faqat o'qituvchi va rahbarning puxta metodik yondashuvi bilan samara beradi. [3.5]

Shaffoflik va hisobdorlik. Baholash, davomat, topshiriqlar va ichki nazorat ko'rsatkichlari raqamli muhitda qayd etilganda, insoniy subyektivlik qisqaradi, ota-ona, o'quvchi va ma'muriyat o'rtasidagi axborot almashinuvi yaxshilanadi. Biroq UNESCOning 2023-yilgi GEM hisobotida texnologiya qo'llanilayotgan barcha holatlarda manfaatlar muvozanati, maxfiylik va haqiqiy pedagogik foyda doimiy ravishda baholanishi lozimligi ta'kidlanadi. [3.5]

TAHLIL VA NATIJALAR.

Raqamli boshqaruv muhiti maktab direktorining funksiyasini ham o'zgartiradi. Endilikda rahbar faqat tashkiliy ish yurituvchi emas, balki ma'lumotni sharhlovchi, jamoani raqamli yangilikka yo'naltiruvchi va o'qituvchilarning kasbiy rivojlanishini boshqaruvchi lider bo'lishi kerak. OECDning 2025-yilgi maktab ta'limining raqamli transformatsiyasi bo'yicha tahlilida ko'plab tizimlar maktab rahbarlarining raqamli salohiyatini kuchaytirishga e'tibor qaratayotgani ko'rsatilgan; hisobotga ko'ra, 35 yurisdiksiyaning 23 tasida rahbarlar salohiyatini rivojlantirish uchun markaziy darajada qo'llab-quvvatlash mavjud, ammo majburiy xizmat davomidagi tayyorgarlik bundan ancha kam uchraydi. Bu natija rahbar omili hal qiluvchi ekanini ko'rsatadi. [8.5]

UNESCOning 2025-yilgi Sharqiy Osiyo bo'yicha rahbarlik hisobotida ham maktab rahbarlari raqamli transformatsiya tezlashgan sari yanada muhim figuraga aylanayotgani qayd etiladi. Demak, maktablarda raqamli boshqaruvni joriy etish jarayoni muvaffaqiyati, avvalo, direktor va uning jamoasi bu tizimni "qo'shimcha yuk" emas, "sifatni boshqarish vositasi" sifatida qabul qila olishiga bog'liq. [5.5]

O'qituvchining raqamli boshqaruvdagi o'rni

Ko'pincha raqamli boshqaruv haqida gap ketganda, e'tibor faqat administratsiyaga qaratiladi. Aslida esa maktabdagi ma'lumotlarning asosiy ishlab chiqaruvchisi va foydalanuvchisi o'qituvchidir. Baholash natijalari, mavzular o'zlashtirilishi, uy vazifalari, diagnostik ma'lumotlar, o'quvchi faolligi - bularning barchasi o'qituvchi faoliyati bilan chambarchas bog'liq. OECD 2025-yilda o'qituvchilarning raqamli resurslardan foydalanishini qo'llab-quvvatlashga bag'ishlangan hujjatda ko'plab mamlakatlarda markaziy strategiyalar, maktab rejalarini ishlab chiqish va professional rivojlanish dasturlari aynan o'qituvchilar salohiyatini oshirishga qaratilayotgani ko'rsatilgan. [7.5]

Demak, raqamli boshqaruv muhitida o'qituvchi uch vazifani bajaradi:

- *birinchidan*, ishonchli ma'lumot kiritadi;
- *ikkinchidan*, ushbu ma'lumotni pedagogik qarorlar uchun tahlil qiladi;
- *uchinchidan*, o'quvchi va ota-ona bilan raqamli aloqani samarali tashkil etadi.

Agar o'qituvchi bu tizimni faqat hisobot topshirish vositasi deb qabul qilsa, raqamlashtirish formal tus oladi. Aksincha, u raqamli vositalarni ta'limdagi individual yondashuv, teskari aloqa va refleksiya uchun ishlatib, natija kuchayadi. UNESCOning generativ AI va raqamli ta'lim bo'yicha tavsiyalarida ham inson markazli yondashuv, tanqidiy fikrlash va etik mas'uliyat doim birinchi o'rinda turishi kerakligi qayd etiladi. [4.5]

Xalqaro tajribalar

Raqamli boshqaruv muhitini samarali tashkil etish bo'yicha Singapur tajribasi alohida e'tiborga loyiq. Singapur Ta'lim vazirligining Student Learning Space platformasi barcha milliy maktablar, o'qituvchilar va o'quvchilar uchun ochiq yagona raqamli portal bo'lib, u sifatli o'quv resurslari, hamkorlik, mustaqil ta'lim va ma'lumotga asoslangan pedagogik qarorlarni qo'llab-quvvatlaydi. Rasmiy ma'lumotga ko'ra, platforma o'qituvchilarga o'quvchilarning fikrlash jarayonini ko'rinadigan qilish, ularga maqsadli yordam ko'rsatish va turli ehtiyojlarga moslashtirilgan ta'lim vaziyatlarini yaratish imkonini beradi. Bu tajriba shuni ko'rsatadiki, raqamli boshqaruv faqat hisobot tizimi emas, balki ta'lim resurslari, monitoring va professional hamkorlikni birlashtiruvchi muhit bo'lishi kerak. [12]

OECD va UNESCO materiallarida Sharqiy Osiyo mamlakatlari, xususan, tizimli yondashuvni tanlagan davlatlarda rahbarlar tayyorgarligi, milliy platformalar, o'qituvchi tarmoq hamkorligi va ma'lumotga asoslangan monitoring birgalikda olib borilishi natijadorlikni oshirishi ko'rsatiladi. Bu tajribalar O'zbekiston maktablari uchun ham muhim metodik xulosa beradi: alohida-alohida platformalar emas, yagona boshqaruv mantig'iga ega integratsiyalashgan raqamli muhit zarur. ^[8]

O'zbekiston sharoitida imkoniyat va muammolar

O'zbekiston sharoitida raqamli boshqaruv muhitini joriy etish uchun me'yoriy-huquqiy asos mavjud. "Raqamli O'zbekiston - 2030" strategiyasi raqamli iqtisodiyot, elektron hukumat, raqamli infratuzilma va ijtimoiy sohani raqamlashtirishni ustuvor yo'nalish sifatida belgilagan. Shu bilan birga, sun'iy intellekt texnologiyalarini 2030-yilgacha rivojlantirish strategiyasi ham boshqaruv va tahlil jarayonlarida ilg'or texnologiyalarni joriy etish uchun yangi imkoniyatlarni ochadi. ^[13]

Biroq amaliyotda bir qator muammolar saqlanib qolmoqda.

- *Birinchidan*, barcha maktablarda infratuzilma bir xil emas: internet sifati, texnik xizmat, qurilmalar yetarliligi hududlar kesimida farqlanadi.
- *Ikkinchidan*, ma'lumotlarning sifatiga doir masala bor: noto'g'ri, kechikkan yoki formallashtirishgan ma'lumotlar raqamli tizimning foydasini pasaytiradi.
- *Uchinchidan*, ko'plab hollarda raqamli vositalar pedagogik jarayon bilan chuqur integratsiyalanmay, faqat tashkiliy hisobdorlik uchun ishlatiladi.
- *To'rtinchidan*, rahbar va o'qituvchilarning raqamli kompetensiyasi bir xil emas. Jahon banki va OECD materiallari aynan mana shu omillarni raqamli islohotlarning asosiy tavakkal nuqtalari sifatida ko'rsatadi. ^[10]

Shuningdek, raqamli boshqaruv muhitida axloq va huquqiy xavfsizlik ham muhim masaladir. O'quvchi ma'lumotlari, baholash tarixi, xulq-atvor ko'rsatkichlari va shaxsiy profillarning himoyasi ta'minlanmasa, raqamlashtirish ishonchni emas, xavotirni kuchaytiradi. UNESCO sun'iy intellekt va ta'lim bo'yicha tavsiyalarida raqamli tizimlar inson huquqlari, maxfiylik va adolat tamoyillariga mos bo'lishi zarurligini qayd etadi. Shuning uchun maktab darajasida raqamli boshqaruv faqat texnik masala emas, balki pedagogik etika masalasidir. ^[4,5]

K.N. Yangibayevning kasb ta'lim muassasalari rahbarlarining menejerlik kompetensiyalariga bag'ishlangan maqolasida zamonaviy rahbar faoliyatida strategik fikrlash, innovatsion boshqaruv va inson resurslarini rivojlantirish alohida ahamiyat kasb etishi ta'kidlanadi. Garchi tadqiqot kasb ta'limi muassasalari misolida olib borilgan bo'lsa-da, undagi ilmiy xulosalar umumta'lim maktablari uchun ham dolzarbdir. Chunki raqamli boshqaruv muhiti sharoitida maktab direktori oddiy ma'mur emas, balki ma'lumotlarga tayangan holda qaror qabul qiluvchi, jamoani yangilikka yo'naltira oladigan va boshqaruvni zamon talabi asosida tashkil etadigan lider bo'lishi lozim. ^[2,5]

Ta'lim sifatini boshqarish masalasi ham o'zbek tadqiqotchilari e'tiboridagi muhim yo'nalishlardan biridir. "Raqamli menejment texnologiyalari asosida ta'lim sifatini boshqarish tizimini takomillashtirish" nomli maqolada boshqaruv jarayoniga raqamli indikatorlar va tahliliy vositalarni joriy etish zarurligi ko'rsatib berilgan. Muallif ta'lim sifati nazoratini raqamli platformalar orqali amalga oshirish boshqaruvni tezkor, aniq va natijador qilishini qayd etadi. Ushbu qarashlar maktab amaliyoti uchun shuni anglatadiki, agar davomat, o'zlashtirish, baholash natijalari va pedagogik faoliyat ko'rsatkichlari muntazam raqamli kuzatib borilsa, muammolarni erta aniqlash va ularga o'z vaqtida choralar ko'rish imkoniyati ortadi. ^[3,14]

Maktab ta'limida o'quvchilar bilan munosabatlarni boshqarish masalasi ham alohida ilmiy qiziqish uyg'otmoqda. Abdumalikova Mashhura Faxriddin qizining CRM tizimlari integratsiyasiga bag'ishlangan maqolasida maktab ta'limida o'quvchi bilan ishlash, uning ehtiyojlarini kuzatish, aloqa va teskari bog'lanishni yaxshilashda raqamli tizimlarning imkoniyatlari yoritilgan. Bu yondashuv raqamli boshqaruv muhitining faqat ichki hujjat yuritish bilan chegaralanmasligini, balki o'quvchi, o'qituvchi va ota-ona o'rtasidagi hamkorlikni mustahkamlashga ham xizmat qilishini ko'rsatadi. Aynan shu jihat raqamli boshqaruvni maktabning ijtimoiy-pedagogik muhitini takomillashtirish vositasi sifatida baholash imkonini beradi. ^[4,3]

Tahlil qilingan ilmiy adabiyotlar umumlashtirilganda, bir necha muhim xulosaga kelish mumkin.

- *Birinchidan*, o'zbek olimlari raqamli texnologiyalarni ta'lim jarayonini tashkil etish va boshqarishning samarali vositasi sifatida baholaydilar.
- *Ikkinchidan*, tadqiqotlarda rahbarning menejerlik va strategik kompetensiyasi raqamli transformatsiyaning muvaffaqiyatini belgilovchi asosiy omillardan biri sifatida ko'rsatiladi.
- *Uchinchidan*, ta'lim sifatini nazorat qilish va monitoring qilishda raqamli ko'rsatkichlar hamda tahliliy tizimlardan foydalanish boshqaruv qarorlarining aniqligini oshiradi.

- *To'rtinchidan*, CRM va shunga o'xshash tizimlar maktabda kommunikativ aloqalarni mustahkamlab, ta'lim jarayonining shaffofligini kuchaytiradi. Shu bois, mavjud ilmiy adabiyotlar "raqamli boshqaruv muhiti"ni maktab faoliyatining alohida bir elementi emas, balki boshqaruv, monitoring, aloqa va ta'lim sifati bilan uzviy bog'liq bo'lgan yaxlit tizim sifatida talqin qilish zarurligini ko'rsatadi.^[1,2]

XULOSA VA TAKLIFLAR

Raqamli boshqaruv muhitida maktab ta'limini tashkil etish zamonaviy maktabning rivojlanishida strategik ahamiyatga ega yo'nalishdir. U o'quv jarayonini shunchaki elektron shaklga o'tkazish emas, balki boshqaruv qarorlarini ma'lumotlarga tayangan holda qabul qilish, pedagogik jarayonni individuallashtirish, nazorat va tahlilni tezkorlashtirish, shaffoflikni oshirish hamda maktabning ichki boshqaruv madaniyatini yangilashni anglatadi. UNESCO, OECD va Jahon banki materiallari ko'rsatadiki, muvaffaqiyatli raqamli transformatsiya texnik vositalar soni bilan emas, balki maqsadga muvofiq siyosat, rahbarlik, o'qituvchi kompetensiyasi, ma'lumot sifati va etik me'yorlarga bog'liq.^[5,2]

Shu sababli umumta'lim maktablarida raqamli boshqaruv muhitini takomillashtirishda quyidagi ustuvor yo'nalishlar muhim:

- integratsiyalashgan platformalarni joriy etish;
- rahbar va o'qituvchilarning amaliy raqamli kompetensiyalarini rivojlantirish;
- ma'lumotlar sifati va maxfiyligini ta'minlash;
- ichki monitoring va tahlilni kuchaytirish;
- ota-ona bilan raqamli hamkorlikni rivojlantirish.

O'zbekiston sharoitida bu yo'nalishlar davlatning raqamlashtirish siyosati bilan uyg'un holda amalga oshirilsa, maktab ta'limining sifati va boshqaruv samaradorligini sezilarli oshirish mumkin. Demak, raqamli boshqaruv muhiti kelajak maktabining tashkiliy asosi bo'lib, uni ilmiy-metodik jihatdan puxta tashkil etish bugungi kunning dolzarb vazifasidir.^[13,2]

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O.P. Toshpulatov - Raqamli vositalarni maktab ta'lim tizimiga qo'llash istiqbollari, 2025. (ResearcherUz)
2. K.N. Yangibayev - Kasb ta'lim muassasalari rahbarlarida zarur bo'lgan menejerlik kompetensiyalari, 2025. (ResearcherUz)
3. Abdumalikova Mashhura Faxriddin qizi - Maktab ta'limida o'quvchilar bilan munosabatlarni boshqarish CRM tizimlari bilan integratsiya, 2025. (КиберЛенинка)
4. F.U. Toshpulatov, Z.U. Bohodirovna - Umumta'lim maktablarida chizmachilik darslarida 8-9-sinf o'quvchilarining fazoviy tasavvurini rivojlantirishda raqamli texnologiyalarni qo'llash metodikasini takomillashtirish, 2025. (ResearcherUz)
5. F.U. Toshpulatov, F.X. Normamatova - Umumta'lim maktablarida chizmachilik fanini o'qitishda 3D modellash tashkil etish dasturlaridan kengroq foydalanish texnologiyalari, 2025. (ResearcherUz)
6. UNESCO. Global Education Monitoring Report 2023: Technology in Education - A Tool on Whose Terms? (unesdoc.unesco.org)
7. UNESCO. The Digital Transformation of Education: Connecting Schools, Empowering Learners. (unesdoc.unesco.org)
8. UNESCO. Guidance for Generative AI in Education and Research. (unesco.org)
9. OECD. Digital Education Outlook 2023: Towards an Effective Digital Education Ecosystem. (OECD)
10. OECD. Policies for the Digital Transformation of School Education (2025). (OECD)
11. OECD. Teacher Policies to Support the Use of Digital Resources in the Classroom (2025). (OECD)
12. World Bank. Education Management Information Systems (EMIS). (World Bank)
13. World Bank. What Matters Most for Education Management Information Systems. (openknowledge.worldbank.org)
14. World Bank. Education and Technology Readiness Index (ETRI). (worldbank.org)
15. Singapore Ministry of Education. Student Learning Space (SLS). (moe.gov.sg)
16. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. "Raqamli O'zbekiston - 2030" strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risidagi Farmon. (Lex.uz)

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №4(3)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.